

Resum de l'activitat desenvolupada pel Servei de Biblioteca i Documentació en el període 2013-2021

Gestió

El SBD sempre ha treballat en la millora de la seva gestió per augmentar l'eficiència i l'eficàcia de les seves accions i per oferir uns serveis que donin resposta a les necessitats de la comunitat universitària i fer front als nous reptes derivats de la globalització, la transformació digital i la pertinença a l'EEES. Durant aquest període, ha continuat amb la **gestió per processos** i s'ha mantingut la [certificació ISO 9001](#), adaptant-la a la **nova versió 2015**, que suposa el reconeixement mitjançant auditoria externa d'un sistema de gestió de la qualitat homologat.

Com a resposta a moltes competències i tasques emergents, es va dur a terme una [reestructuració de l'equip de direcció i de l'organització general del Servei](#) perquè els membres de [l'equip de direcció](#) assumissin noves competències delegades i fossin el motor per avançar en cada una de les àrees d'actuació del SBD: Àrea de serveis a la investigació i adquisicions, Àrea de serveis als estudiants i a l'aprenentatge, Àrea de tecnologia i informàtica, Àrea de gestió de la col·lecció i catalogació i Àrea de patrimoni i gestió documental. Aquesta nova configuració ha enfortit el lideratge de tots els membres de l'equip de direcció i ha suposat un impuls en els diferents àmbits d'actuació del Servei, essent altament valorat pels auditors externs d'AENOR, així com per la Gerència de la UIB.

Així mateix, s'ha posat en marxa, seguint les directrius del Pla estratègic de Gerència, la gestió per projectes i objectius a partir de 2019, utilitzant l'eina [Jira](#) i complementant-la per determinats projectes amb l'eina [Trello](#). Des de llavors, s'han plantejat més de 200 objectius, que s'han acomplert en més del 90 per cent.

El director del Servei ha estat membre de la [CARHU](#), des de la qual ha col·laborat amb la Gerència en el desenvolupament del Pla estratègic i la gestió per objectius.

Aquests sistemes de gestió varen contribuir a una ràpida adaptació del Servei a les restriccions que suposava la COVID-19, per la qual cosa perdé el mínim de prestacions als usuaris i contribuí, amb els recursos del SBD, al bon funcionament general de la UIB, com fou en la gestió del parc de portàtils propis per permetre el teletreball de molts de membres del PAS o d'alumnes que no disposaven de mitjans, o la ràpida reconversió del programari de gestió per a la reserva de llocs a les biblioteques.

El SBD ha contribuït també a l'extensió de la metodologia de gestió per processos a altres serveis de la UIB mitjançant cursos i tallers al Pla de formació.

Durant aquest temps, s'han encomanat al SBD les noves competències de gestió documental i arxiu administratiu, la qual cosa ha derivat en la **creació de la [Unitat de Gestió Documental i Arxiu](#)**, a la qual s'han destinat tres persones del servei, per la qual cosa ho ha repercutit en un augment de la plantilla.

Transformació digital

El SBD ha contribuït a la transformació digital de la UIB, formant part del Consell Assessor d'Administració Electrònica i de la Comissió Tècnica d'Administració Electrònica. Hi ha aportat els coneixements en matèria de gestió documental i la Unitat de Gestió Documental ha col·laborat estretament amb l'Oficina de Transformació Digital, creant una sèrie d'**eines documentals comunes a tota la UIB**: quadre de classificació únic aplicable a tota la documentació generada pels expedients electrònics, un quadre de tipologies documentals i un catàleg de sèries documental, i ha ajudat a definir un sistema de metadades, eines bàsiques per muntar el tramitador d'expedients electrònics i l'arxiu electrònic.

Ciència oberta

Com a base per a la promoció de la ciència oberta en el si de la institució, el SBD va promoure que la UIB aprovàs una **política d'accés obert** al desembre de 2014, a partir de la qual es va crear el **Repositori Institucional**, amb la missió que recollís i arxivàs de forma sistemàtica la producció científica i acadèmica del personal i l'alumnat de la UIB, incentivant que aquests continguts s'ofereixin en obert, sempre que sigui possible. Durant aquest temps el repositori ha recollit i ofereix als usuaris més de 13.500 documents digitals, entre articles científics del PDI, tesis doctorals, treballs de final de màster i de final de grau, materials docents i documents institucionals.

Des del SBD-UIB, també s'han potenciat altres eines que contribueixen a la ciència oberta, com la **Biblioteca Digital de les Illes Balears**, que ha continuant creixent i a hores d'ara ofereix en obert més de 45.000 documents digitals, la majoria dels quals són de producció científica i erudita de les Illes. És recollida via OAI per Open Aire, Recolecta, Hispana i Europeana i ha tingut una mitjana de quatre milions de descàrregues els darrers anys, acumulant, durant el període 2013-2021, més de vint milions d'articles descarregats.

La darrera eina implantada en aquest camp és la **Plataforma d'Arxius Històrics de les Illes Balears**, una iniciativa de la UIB oberta a la cooperació amb altres institucions per facilitar la catalogació informatitzada, la digitalització, la preservació a llarg termini i la difusió en obert de la documentació que contenen els arxius històrics de les Illes Balears, amb l'objectiu principal de difondre la memòria històrica i facilitar la investigació. Actualment, ofereix des d'un mateix portal nou arxius històrics.

Una fita important en aquest sentit és la gestió dels **acords transformatius** als quals ha arribat la CRUE amb quatre de les principals editorials científiques, que suposarà poder comptar amb un nombre d'APC suficients perquè la majoria dels articles que publiquin els autors de la UIB a aquelles editorials puguin estar en accés obert, sense cost addicional. Això suposarà la publicació d'uns 160 articles anuals en obert a les revistes Elsevier, Springer, Willey i ACS.

En aquests moments, s'està treballant també en el tema de les dades d'investigació en obert en col·laboració amb el CSUC i el Grup G9 d'universitats; s'assessora els grups

d'investigació per elaborar els plans de gestió de dades dels seus projectes; un [projecte pilot de portal de la investigació de la UIB](#), en col·laboració amb la Fundació DIALNET, i en un projecte pilot en col·laboració amb Campus Digital per a l'arxiu i la preservació dels materials docents creats pel PDI per a aquesta plataforma i la seva possible reutilització.

Serveis a la investigació

Una de les tasques fonamentals del nostre servei és facilitar al màxim l'accés de la comunitat universitària a la informació científica que necessita per a les seves tasques d'investigació. Un dels pilars d'aquesta funció és la subscripció de les principals [revistes i bases de dades científiques](#) que es publiquen al món. Durant aquest període, s'ha avançat en la contractació consorciada d'aquests recursos per poder accedir de cada vegada a més títols i amb condicions més econòmiques que si ho féssim individualment. La UIB és membre associada del CSUC i això ens permet negociar acords conjunts amb les universitats catalanes front als principals editors científics. Aquesta política ens permet en aquest moment l'accés a més de 68.000 capçaleres de revistes en format electrònic, que els investigadors poden consultar, de les quals 46.000 són subscripcions pagades i 16.600 de lliure accés. Al llarg d'aquests 8 anys, s'han descarregat 1.950.000 articles d'aquestes revistes.

Un altre apartat en el qual s'ha treballat és en la creació d'una col·lecció de [llibres electrònics](#), que arriba a un fons d'entorn a 41.000 exemplars, 35.000 dels quals són adquirits per compra, 700 per intercanvi i 5.000 de lliure accés. D'aquestes col·leccions de llibres electrònics s'han fet 370.000 descàrregues.

També s'ofereixen a la comunitat universitària [gestors bibliogràfics](#), com Mendeley, EndNote i Zotero, així com tota una sèrie de recursos d'ajuda, guies i FAQ per a la utilització de tots aquests recursos d'investigació, i les [Biblioajudes](#).

També s'ha treballat a fer més visible la investigació que es fa a la UIB i els seus investigadors, especialment els de les àrees d'Humanitats i Ciències Socials, promovent-ne l'alta i enriquint-ne els perfils a les bases de dades científiques, com ara WOS, SCOPUS o DIALNET, i fomentant l'ús d'identificadors, com ara ORCID, ResearcherID, ScopusID, My citations Google Scholar. I així mateix, bastint un projecte pilot de [plataforma d'investigació sobre el portal de DIALNET](#), encara en període de proves.

S'ha ajudat a gestionar i depurar el GREC com a gestor de currículums, en col·laboració amb l'OSR, i a connectar-lo amb el Repositori i passar de manera automàtica els articles incorporats pel PDI al seu currículum a la plataforma de difusió, sempre que és possible en accés obert.

Es fa formació continuada amb els investigadors i els alumnes de doctorat o postgrau per millorar les seves habilitats informacionals i el seu coneixement de les metodologies de publicació científica, a més de l'ús d'eines, com els gestors bibliogràfics o les bases de dades. També es realitzen sessions de suport individuals a demanda dels investigadors.

El [préstec interbibliotecari](#) continua essent una eina molt utilitzada per accedir a documentació que no es troba a la nostra biblioteca, ni que està disponible a les revistes o bases de dades que tenim contractades. Al llarg d'aquest període, s'han gestionat 16.950 peticions de préstec interbibliotecari dels nostres investigadors a

altres institucions bibliotecàries i hem atès 7.050 peticions que ens han fet altres biblioteques.

Serveis als estudiants i suport a l'aprenentatge

Els estudiants són els principals usuaris de les [biblioteques](#) i malgrat la greu manca d'espais bibliotecaris a la UIB, a l'espera de la construcció d'una biblioteca central, s'ha treballat per millorar els serveis i prestacions que s'ofereixen a les actuals biblioteques. En total oferim 1.100 places d'estudi, de les quals s'han posat en marxa 70 noves places d'[estudi en grup](#) a la biblioteca Ramon Llull, que s'afegeixen a les 36 de la biblioteca Jovellanos, i que al llarg del període han rebut més de 16.000 reserves. S'ha augmentat progressivament el nombre d'[ordinadors portàtils](#) per prestar als alumnes, que actualment arriben a 154, i dels quals s'han realitzat més de 85.000 préstecs entre 2013 i 2021. En l'època del confinament varen ser imprescindibles per permetre el teletreball del personal del SBD i del PAS en general, així com per als alumnes que no en tenien. S'ha millorat la retolació. S'ha migrat a un nou programa de gestió bibliotecària (Sierra) que facilita les cerques al catàleg i les integra amb les cerques als recursos electrònics mitjançant un Discovery. Sobre aquest [catàleg](#), s'hi han realitzat 13.200.000 accessos. S'ha posat en marxa la [nova biblioteca de Medicina a Son Espases](#), compartint les instal·lacions de Bibliosalut, ja existents a l'hospital.

S'ha renovat la [pàgina web](#): ara és més intuïtiva i està més adaptada a les necessitats dels usuaris. La pàgina ha rebut devers 5 milions de visites al llarg del període. I, a partir del confinament, es va crear la secció ["La Biblioteca amb tu a casa"](#) per fer més còmode l'accés a tots els serveis i recursos que es podien facilitar en remot.

Les col·leccions de llibres i altres monografies han augmentat en 77.600 exemplars, corresponents a 42.900 títols nous, amb els quals s'ha anat millorant la cobertura de la [bibliografia recomanada de les assignatures](#) i s'hi ha connectat des de les guies docents.

El conjunt de les biblioteques ofereixen 1.100 places d'estudi (que s'han hagut de reduir a 230 amb l'adaptació a les mesures de prevenció de la COVID-19) i allotgen 534.000 exemplars de llibres, corresponents a 377.630 títols. I l'ús de la col·lecció impresa, si bé ha baixat lleugerament, davant l'auge de la informació electrònica, continua essent un servei amb molta demanda, i durant aquests 8 anys s'han realitzat 1.400.000 [préstecs domiciliaris](#).

Durant aquest període s'ha desplegat un ambiciós [programa de formació en competències informacionals: La Biblioteca a les Aules](#), adreçat als estudiants i incardinat en els currículums dels diferents estudis, mitjançant el qual s'han ofert 1.400 sessions formatives, amb unes 2.000 hores de formació, a les quals han assistit 16.561 estudiants. Així mateix, s'han anat produint nombrosos [recursos d'autoformació per als estudiants](#) i també s'ha dissenyat un [curs virtual](#) amb materials audiovisuals i interactius, que s'ofereix a través de Campus Digital i que, en ser completat, dona 1 crèdit de lliure configuració, que ja han obtingut més de 1.000 estudiants.

S'ha creat el [Servei d'Informació i Referència Virtual Deman@](#), que ha anat ampliant els mitjans de consulta incorporant telèfon, adreça electrònica, xat i WhatsApp, i que ha resolt més de 3.000 consultes des que va ser creat. Fou especialment utilitzat durant el confinament.

També s'ha col·laborat en la integració dels estudiants amb necessitats especials, principalment digitalitzant la bibliografia que han d'utilitzar els alumnes amb discapacitat visual.

Gestió de la col·lecció i catalogació

Al llarg del període 2013-2021, s'han incorporat a la col·lecció 72.645 nous exemplars impresos, els quals han estat catalogats i registrats. D'aquest fons, 54.885 han entrat a la UIB com a donatius i intercanvis, mentre que 22.760 s'han incorporat per compra. Així mateix, s'ha bastit una col·lecció de llibres electrònics que a hores d'ara ofereix 35.191 exemplars a la comunitat universitària.

La UIB ha estat una de les institucions pioneres a l'Estat espanyol a adoptar la nova norma de [catalogació RDA](#), que suposa la resposta de la metodologia bibliotecària als reptes de la transformació digital i la diversificació dels formats. Aquesta situació ha permès que en aquests moments lideri el [grup de treball RDA de REBIUN](#), i que s'hagi ofert formació a diverses universitats i sistemes bibliotecaris, i s'hagin muntat cursos virtuals al Pla de formació del G9 que han tingut una gran demanda. A més d'un [MOOC a través de la plataforma Miriada-X](#) que va tenir una gran acollida mundial, amb més de 3.000 alumnes matriculats.

Així mateix, s'ha continuat desenvolupant la [Biblioteca de Fons Antic i Col·leccions Especials](#) i ofereix noves col·leccions, entre les quals el Fons de la Dona, la del poeta i intel·lectual Bartomeu Fiol, la del bibliotecari i bibliòfil Jaume Bover, i la de l'escriptor japonès Tomoko Hatano. S'han signat nombrosos convenis de donació per part de personalitats dels cercles científics i intel·lectuals, i institucions.

S'ha creat la **col·lecció unificada de tesis doctorals** al dipòsit del Guillem Cifre i s'ha millorat la gestió dels dipòsits situats als soterranis dels edificis. També s'han dut a terme **programes d'esporgada** per eliminar la documentació obsoleta sense valor bibliogràfic i els duplicats sense ús per racionalitzar l'espai.

Gestió documental i arxiu administratiu

Durant aquest període, s'han comanat les competències de gestió documental i arxiu administratiu al Servei de Biblioteca i Documentació. Per assumir-les, s'ha creat una [nova unitat](#) amb tres persones i s'ha dotat una nova oficina a Son Lledó, i actualment s'està en fase d'execució dels dipòsits per encabir i gestionar la documentació de conservació permanent. En el desenvolupament d'aquestes competències, s'ha anat bastint el sistema arxivístic de la UIB, basat en les directrius de la [Política de Gestió Documental](#), aprovada el novembre de 2017. A partir d'aquí, s'han definit les principals eines documentals: el quadre de classificació documental, el catàleg de sèries

documentals, el quadre de tipologies documentals i s'ha creat la **comissió de valoració documental**.

El sistema documental ja està enfocat a adaptar-se tant a l'organització de la documentació en paper que s'ha generat fins ara com a la documentació electrònica que es comença a generar a partir de la transformació digital de l'Administració.

S'està col·laborant estretament amb el Consell Assessor i la Comissió Tècnica d'Administració Electrònica, i es treballa conjuntament amb l'Oficina de Transformació Digital.

Quant a la documentació en paper, s'ha abordat la descripció de 79 sèries documentals i s'ha dut a terme l'ordenació i esporgada d'algunes de les més voluminoses, un cop valorades per la comissió.

També s'ha engegat el projecte d'informatització i digitalització de les [actes d'accés a la Universitat](#), en col·laboració amb el SAGA, per garantir-ne la preservació i facilitar-ne la consulta. I la catalogació de les sèries d'expedients judicials i de sessions del Consell de Direcció i del Consell de Govern. Aquestes tasques es realitzen sobre el programari lliure ATOM.

Arxiu històric

Durant aquest període, l'[Arxiu Històric](#) s'ha informatitzat mitjançant el programari lliure ATOM, administrat per la Unitat de tecnologia i informàtica del SBD, s'hi ha incorporat la descripció de 29 fons, que contenen 14.974 descripcions i 6.968 documents digitalitzats. Tot és accessible i es pot cercar a través d'internet.

S'han rebut nous fons documentals per donació, entre els quals el fons Climent Picornell de diapositives, el Fons Gràfic Bover de fotografies de Toni Catany i cartells, el fons Vicens Rotger, de targetes postals dels anys 60 i 70, el fons Grimalt de documentació agronòmica, el fons Sureda Blanes, entre d'altres.

A partir de l'experiència d'informatització del nostre arxiu, la plataforma utilitzada s'ha obert a la col·laboració amb altres institucions i s'ha creat la [Plataforma d'Arxius Històrics](#) de les Illes Balears, a la qual s'han adherit 9 institucions mitjançant la signatura de convenis anuals de col·laboració. Actualment, ofereix prop de 40.000 registres de descripció arxivística i 10.000 documents digitalitzats, amb més de 250.000 pàgines que són consultables en obert a través d'internet.

Tecnologia i informàtica

Al llarg d'aquest període, el SBD ha muntat una Unitat de Tecnologia i Informàtica, que li ha permès implementar i administrar potents programaris lliures per gestionar alguns dels serveis més importants que ofereix. Així, amb **ATOM**, hi corren la Plataforma d'Arxius Històrics i l'Arxiu Administratiu de la UIB. Sobre **DSPACE**, s'hi ofereix el Repositori Institucional de la UIB. Amb **Greenstone Digital Library**, funciona la Biblioteca Digital de les Illes Balears. **OpenKM** és el gestor documental amb el qual es gestiona la documentació del sistema de gestió per processos del SBD.

Aquesta unitat també és l'encarregada de l'administració dels programaris comercials que suporten els serveis bàsics de la Biblioteca.

El programari **Sierra** d'Innovative Interfaces Incorporation és el sistema de gestió bibliotecària amb el qual es realitzen la majoria de tasques diàries del personal

d'atenció al públic (préstec i devolució, gestió de reserves, registres d'exemplars...), catalogació i adquisicions, i d'interacció dels usuaris amb la biblioteca, per a la consulta del catàleg, la gestió de reserves i l'accés als recursos electrònics. Aquest programari es complementa amb el mòdul **ENCORE** i el sistema Discovery **EDS** d'EBSCO. **LIMB** de Libnova és el programari de processament d'imatge utilitzat en els processos de digitalització i **LibSafe**, també de Libnova, és el programari de preservació a llarg termini de la documentació digital.

Així mateix, es gestiona el parc d'ordinadors a l'abast dels usuaris, **OPAC i portàtils** (uns 150) i els del personal (70).

Durant aquest període, s'han adquirit **3 escàners d'autoservei HP** a disposició dels usuaris a les biblioteques, i s'han adquirit **dos escàners CopyBook** aeris d'alta resolució de darrera generació, fabricats per I2S, per a la Unitat de Digitalització i Accés Obert, que han augmentat molt la capacitat i el rendiment dels projectes de digitalització.

Col·laboració amb la societat i transferència

El SBD duu a terme un gran nombre de projectes col·laboratius amb altres institucions i entitats, que suposen una transferència dels coneixements i habilitats de la UIB a la societat i que també sumen esforços per poder engegar projectes que sense aquesta col·laboració serien menys potents.

Les principals línies d'actuació en aquest sentit són:

- El catàleg col·lectiu entre la UIB i les **biblioteques associades**, al qual s'han acollit 14 biblioteques de caràcter científic o especialitzades.
- L'administració del **CABIB** (Catàleg Bibliogràfic de les Illes Balears), en col·laboració amb el Govern i els quatre consells insulars i l'Ajuntament de Palma, que inclou els fons d'unes 200 biblioteques públiques.
- La **Biblioteca Digital de les Illes Balears**, a la qual estan contribuint nombroses institucions i entitats mitjançant la signatura de convenis per difondre les seves col·leccions digitals.
- La **Plataforma d'Arxius Històrics de les Illes Balears**, que inclou convenis amb set ajuntaments i dues entitats.
- El **Repositori Institucional de la UIB**, al qual s'incorporen també treballs del Conservatori Superior de Música.
- I, finalment, amb nombrosos particulars, amb els quals s'han signat **convenis de donació de fons tant de caràcter bibliogràfic com arxivístic**.

Aquesta col·laboració s'ha plasmat durant aquests 8 anys mitjançant la **firma de 32 convenis**, els quals han suposat unes **aportacions de devers 800.000 euros** per impulsar aquests projectes.

Col·laboració interbibliotecària

El SBD duu a terme una intensa activitat de col·laboració amb altres biblioteques universitàries, funcionament que li permeten ser més eficaç i eficient i mantenir-se al dia de les tendències del sector. Això es fa especialment amb el **G9**, del qual formam part del grup de treball de biblioteques i del grup de treball d'arxius, i contribuïm amb

diversos cursos al pla conjunt de formació. La CBUC del **CSUC**, de la qual som membres associats i amb la qual fem adquisició conjunta de revistes i bases de dades i col·laboram en diversos grups de treball, com Relectro, Ciència Oberta o projectes com **RACO**.

També som membres actius de **REBIUN**, xarxa de la qual el Rector ha estat president durant uns anys i el director ha estat membre de la junta gestora. Així mateix, lideram el grup de treball de RDA i formam part del grup de comunicació, i del de fons antic. També formam part de la **CAU**, la Conferència d'Arxius Universitaris, i de la **Fundació DIALNET**.

Recentment, també hem passat a formar part de la DNSA i en som una de les poques institucions admeses, gràcies a la nostra avançada posició en temes de preservació digital.